

DE GEVOLGEN VAN DE EUROPESE MARKT VOOR HET VLAS

door Lic. A. Dequae

Lezing gehouden te Koewacht op 3 mei 1957.

Het is 5 jaar geleden dat ik hier in dezelfde zaal heb gesproken over de economische toekomst van het vlas. Toen heb ik gewezen op het pessimisme dat er heerste onder de vlassers en nu de dag van vandaag moeten we constateren dat het pessimisme nog is toegenomen en dat, niettegenstaande de uiterlijke schijn, het de vlasserij niet voor de wind gaat.

Ik zou haast willen zeggen dat de vlasserij gekomen is op het breekpunt, op het punt dus waar het niet meer minder kan. De vlasserij heeft ongetwijfeld een gedeelte van de moeilijkheden afgewenteld op de landbouw, door lagere prijzen te betalen voor het strovlas, maar ook hier zijn we aangeland op het breekpunt. Want men voorziet voor 1957 reeds een veel geringere uitzaai, en wanneer de uitzaai nog verder terugloopt zal de bevoorrading met strovlas gevaarlopen.

Het geheel echter wordt beïnvloed door een stemming. In 1956 werden de prijzen gedrukt door Russische leveringen. Doch wanneer we de beschikbare cijfers bekijken hoefde dit helemaal niet. Want niettegenstaande de invoer van 3000 ton russisch en 1000 ton pools vlas en lokken is de afzet in België nog met 3.500 T. verruimd. Doch deze gehele marktsituatie wil ik vanavond niet behandelen en dit voorbehouden voor een lezing die ik denk te houden over enkele weken te St. Jansteen.

Vanavond wil ik het vlasprobleem behandelen met het oog op de Europese markt en de verdere toekomst. En dan stellen we onmiddellijk vast dat er de eerste 4 à 5 jaar tengevolge van de Europese markt weinig zal veranderen voor het vlas, trouwens dit heeft u reeds kunnen opmaken uit de uiteenzetting van dr. van Lierde.

De vraag die menig onder ons en vooral de jongeren onder ons, zich stellen is: Is er nog toekomst voor de vlasserij?

Het vlasprobleem kan men niet oplossen zonder 2 à 3 maal zoveel te produceren als 20 à 30 jaar terug.

Er heeft in de laatste 20 à 30 jaar een omwenteling plaats gehad. Met dezelfde hoeveelheid arbeid wordt 2 à 3 maal zoveel voortgebracht. Wat de winst per baal betreft zien we hetzelfde, deze is zodanig verminderd dat men 2 à 3 maal zoveel moet produceren wil men dezelfde winst handhaven.

Eerst moet men zien een algemene verruiming van de levensstandaard in de Benelux zelf en in de gemeenschappelijke markt. En als we zien dat de gemeenschappelijke markt tot doel heeft, het verhogen van de levensstandaard zal dit ongetwijfeld ten goede komen aan het vlas. Want het vlasverbruik is verbonden aan de levensstandaard.

Wanneer we nu het vlas in de Europese markt verder gaan beschouwen treft onmiddellijk het belang van het probleem van het buitentarief.

Dit buitentarief is gezien het een gemiddelde uitmaakt, in zekere mate protectionistisch en bedoeld als bescherming van de binnenzone. Deze maatregel zou dus voor het vlas, de Europese vezel bij uitstek, gunstig werken, want het grootste deel van de vlasvezel komt uit de binnenzone. Maar de textielgrondstoffen vallen buiten het tarief en kunnen vrij ingevoerd worden. Garens echter, half afgewerkte produkten dus, wel, want hier komt een invoerrecht op van uiteindelijk tot 10%; in de Benelux is dit momenteel 4%. Dit zal echter ook praktisch geen resultaat geven, want de produktie in de binnenzone is praktisch voldoende voor de zone voor de textielgarens in het algemeen.

Het buitentarief houdt zelf een zeker gevaar in, want tweede van onze vlasvezel wordt uitgevoerd naar de buitenzone. Wanneer men nu eventueel vlasgarens moet aankopen buiten de Euromarkt zal men invoerrechten moeten betalen, die nu momenteel voor de Benelux 4% bedragen en tegen het einde van de aanpassingsperiode waarop dr. van Lierde heeft gewezen, zullen oplopen tot 10%. De vlasweefsels gemaakt met ingevoerde vlasgarens daardoor dus duurder worden en komen in de uitvoermarkten buiten de zone in een moeilijker concurrentiepositie te staan.

Wel mag men een onrechtstreeks voordeel verwachten in de komende jaren. Het is namelijk bekend dat in andere deelnemende landen en met name in Frankrijk en Italië meer vlas wordt verbruikt dan in de Benelux, want met ontzetting moet men constateren dat er regionaal per hoofd het minste vlas wordt verbruikt in de vlasstreken zelf.

Als we de zaak zo bezien kan dit een verruiming betekenen van onze afzet in de Euromarkt, een steun dus wat de verruiming van de afzet betreft. En als we hier de balans opmaken dan moeten we constateren dat ze positief is.

Verder heeft men het specifieke probleem: "Is het goed of slecht dat de vlasvezel bij de landbouw is ondergebracht?".

Hier zijn voor- en tegenstanders.

De voorstanders van onderbrengen bij landbouw wijzen op de mogelijkheid van instellen van minimumprijzen en zodoende het vormen van een vaste basis. Men zou dit wel eens verkeerd kunnen voorhebben. Mijns inziens is dit voor ons slechts theoretisch een goede zaak, want het instellen van minimumprijzen is technisch onmogelijk door de geweldige kwaliteits- en prijzenschaking van het vlas.

De tegenstanders nu van onderbrengen bij de landbouw redeneren volgens de logica en zeggen, strovlas hoort bij de landbouw en de vezel bij industrie want men heeft hier reeds een half afgewerkt produkt dat twee industriële bewerkingen heeft ondergaan, roten en zwingelen.

Maar veel belangrijker zijn voor mij de nuchtere feiten van de gebeurtenissen die voorafgegaan zijn aan het onderbrengen van het vlas bij de landbouw. Deze maken mij enigszins wantrouwig.

Van Franse en Italiaanse zijde heeft men geëist dat al de textielgrondstoffen bij landbouw zouden worden ondergebracht. Uiteindelijk heeft men toegegeven dat de textielgrondstoffen bij de industrie werden ondergebracht, behalve voor vlas en hennep. Die komen niet bij de industrie maar blijven bij de landbouw. Dit houdt in dat men bij gelegenheid met het wapen van kunstmatig protectionisme kan gaan werken. Het is overigens juist in beide landen en bij beide produkten waarin een dergelijk protectionisme is gegroeid.

Wanneer we nu terug komen op de modaliteiten van de Euromarkt, dan heeft men eerst de afbouw van de tolrechten.

Voor de vlasvezel speelt dit geen rol, er zijn ook thans praktisch geen invoerrechten in de zes landen.

De bepaling betreffende de verruiming van de contingenten heeft echter wel zijn belang. Men zal een ruimere toegang krijgen tot de Franse strovlasmarkt wat gebeurlijk een ontlasting kan betekenen van de overige bevoorradingsgebieden en een onbetwistbaar voordeel is dat Frankrijk zijn invoer zal moeten vrijgeven. Vooral in de 2e periode zal de Benelux een verruimingsmogelijkheid van zijn vezelverkoop naar Frankrijk zien groeien.

Dan heeft men nog de beschermingsclausules.

Deze zijn voldoende uiteengezet door de vorige spreker en voorzien bij een te sterke storing in de mogelijkheid van beschermende maatregelen. Terzake ben ik nog optimist en ben ik ervan overtuigd dat deze niet willekeurig zullen worden toegepast en slechts dan na gemeenschappelijk overleg zullen ingevoerd worden.

Minder gerust evenwel ben ik ten aanzien van de speciale beschermingsclausules voor Frankrijk. Wie zegt dat Frankrijk niet zal teruggrijpen naar subsidiëring. Dit moeten we niet altijd aan kwade trouw wijten, maar het kan voortvloeien uit moeilijkheden die trouwens een kringloop vormen.

Verder heeft men het probleem van de vrijhandelszone.

In dit verband speelt vooral Groot-Brittannië een rol. Omdat dit een grote afnemer is van onze vezel en een grote producent van vlasgarens. Het feit dat Groot-Brittannië op deze wijze zal aanleunen aan de Euromarkt verandert niets, want nu mogen wij ook onbeperkt uitvoeren naar Groot-Brittannië en dit blijft zo. En diegenen die denken dat Groot-Brittannië zich zou afsluiten van de gebieden buiten de vrijhandelszone hebben het verkeerd voor, want het heeft het recht vrij in te voeren uit andere landen b.v. uit Rusland.

Toch is het noodzakelijk dat Groot-Brittannië meedoet aan de vrijhandelszone, niet omdat het de invoer van vlasvezel vrijwaart uit gebieden buiten de zone, maar omdat het staande in deze gemeenschap, de brede algemene lijn zal gaan voelen en dezelfde weg zal gaan volgen om de West-Europese vezelproduktie te beschermen tegen overrompeling van Rusland.

Nu hebben we nog de verhouding met de buitenzone te bespreken, meer speciaal de verhouding met Rusland.

En de vraag die we ons stellen is: Brengt de Europese markt automatisch bescherming tegen Rusland? Hierop moeten we neen antwoorden. Vlas heeft geen invoerrechten, het wordt trouwens als grondstof beschouwd en deze gaan ten hoogste tot 3%. Moest alleen dat bestaan dan kan het Oosten uitvoeren, en dus bij ons invoeren wat het wil.

Men kan zich de vraag stellen of het beter zou zijn als het vlas bij de industrie zou ingedeeld zijn, omdat men dan te maken zou hebben met een half afgewerkt produkt en men de invoerrechten op 10% kan brengen. Doch dit is ook niet afdoende omdat in Rusland de staat zelf exporteert en de kostprijs geen rol speelt, alleen de kwestie of men al of niet deviezen nodig heeft.

Het probleem ligt veeleer op een ander plan en wel in de vraag: "Is het mogelijk anti-dumpingsmaatregelen toe te passen?". Bij navraag van mij bij de Belgische onderhandelaren heeft men mij verzekerd dat dit zeer zeker mogelijk is. Dat lijkt mij noodzakelijk want Rusland blijft een groot vraagteken en het Russische probleem is op

langere termijn te vrezen. Want Rusland komt in de toekomst tot een hogere produktie van vlasvezel, niet alleen door meerdere uitzaai, maar vooral omdat men in Rusland er toe gekomen is door veredeling van de vlasrassen en door betere produktiemethoden de opbrengst per Ha. te verhogen.

Alles samenvattend kom ik tot een positief besluit, de groei naar de Europese markt is een goede zaak. Het verbruik van produkten uit vlas yervaardigd zal verruimen en uiteindelijk houdt het in zich de afbouw van de Franse beschermingsmaatregelen tegenover de andere der zes landen.

Van enorm groot belang is het dat Groot-Brittannië bij de Europese markt aanleunt en er van zo dicht bij mogelijk bij betrokken is door de vrijhandelszone.

Een grote waakzaamheid blijft geboden betreffende het gebruik van de beschermingsclausules en vooral wat de speciale clausules voor Frankrijk voorzien.

Eveneens moet men waakzaam blijven tegenover Rusland.

De zes landen worden gegrepen in een enorm raderwerk. In de eerst komende 12 à 15 jaar zullen de toestanden volledig veranderen. In de eerste tijd hoeft men echter nog geen verwachtingen te hebben, zeker niet voor 1958. De volgende vier jaar zal de toestand nog niet grondig wijzigen. Doch men moet rekening houden met de afbouw van de beperkende maatregelen in de laatste phase.

De gemeenschappelijke markt is een noodzakelijkheid. Het is meer dan een verbetering van het lot, de levensvoorwaarden van de bevolking, doch het is een kwestie van zijn of niet zijn.

Om te eindigen wil ik nog wijzen op de plicht zich te organiseren. Wij zijn verplicht om in te zien dat wij ons moeten organiseren. Niet alleen regionaal maar ook op nationaal plan, ja zelfs op internationaal niveau. En dit niet alleen horizontaal maar ook verticaal. In de groeiende ruimere markten en met een familiale industrie, IS HET MEER DAN TIJD DAT WIJ KOMEN TOT EEN STERKE ORGANISATIE.